

Χερσόνησο κ' ή 'Ασιατ. Τουρκία νά κάνουν μιὰ δημοσπονδία.

Τὸ πρῶτο ὅμως εἶναι φυσικώτερο. Κι ἂν εἶν' οἱ συνέδροι μας Τούρκοι τόντις σοσιαλιστάδες θάναγνωρίσουν πῶς καλύτερα κί δικαιοτέρα εἶναι νά γίνη ἔτσι. Γιατί, ὡς πού νά μείνουμε μονάχα ἄνθρωποι δίχως κανένα ἄλλο παρκόμι και διαίρεση, εἶναι δικιο και φυσικό οἱ Ἕλληνες νά πᾶνε μέ τούς Ἕλληνες, οἱ Βούργγροι μέ τούς Βουργγρους. Ἄπ' αὐτό τὸ σταθμό πρέπει νά περάσουμε πρῶτα γιά νά πᾶμε στόν ἀνθρωπισμό. Ἄς τὸ εὐχηθῶμε νά πᾶμε ὅσο γίνεται γληγορώτερα, ἄς ἐπιδιώξουμε αὐτό τὸ πρῶτο βήμα χωρίς νά πάψουμε νά δουλεύουμε και γιά τὸ τελικό.

*

Αὐτά και ἄλλα τέτοια θᾶλεγα, ἂν εἶλον στό συνέδριο αὐτό στό Βελιγράδι. Μά ὅταν συλλογιέμαι τῶν Νεότουρκων τὰ σκέδια, τίς σφαγές τῶν Ἀρμένιδων στό Ἄδανκ, ὅταν τή χιλοσπραγαμένη Κρήτη βλέπω νά ἐτοιμάζεται γιά νέους σπαραγμούς, ὅταν οἱ Τούρκοι ὀνειρεύονται νά διώξουν Ἕλληνες και Βουργγρους ἀπό τή Μακεδονία και νά ἐγκαταστήσουν Τούρκους, ὅταν ὁ μυταρᾶς ὁ Φερδινάνδος, ὁ μικρός Τσάρος ζητάει νά τή φυσική ἀκόμη τήν κοιλιά και τήν κορώνη του και ὀνειρεύεται ἴσως τή Θεσσαλονίκη γιά πρωτεύουσα, πειός ξέρι ἂν ἴσως ὄχι και τήν Πόλη, ὅταν ὁ νέος Βεζύρης Χακὴ ζητάει (ἂν εἶν' ἀλήθεια) νά περιορίση τίς ἐλευθερίες (;) τοῦ λαοῦ, ὅλα αὐτὰ τὰ σκέδια μας μοῦ φκίνονται ὡς ὄνειρα νύχτας καλοκαιριατικῆς, ἀκόμη κ' ἡ πραγματοποιήση συνέδριου σοσιαλιστικοῦ. Γι' αὐτό και ἀφίνοντας τούς λόγους στό συνέδριο, λέω στοὺς ὀμοφύλους μου πού ζῦπνησαν—ἂν ζῦπνησαν—τὴν ὥρα τή δωδέκατη κείνο πού λέμε οἱ Ρωμιοὶ ἀπὸ δύο γενεές και πρὶν ἀκόμη: Νά βάλουμε μυαλό και νά ἐτοιμαστοῦμε ἐπιτίλους. Νά γίνουμ' ὄλοι πέρα πέρα στρατιῶτες. Και ἴσως ἡ ἐτοιμασία μας νά συντελέση καλύτερ' ἀπὸ κάθε ἄλλο γιά τή σοσιαλιστικὴ λύση τοῦ ἀνταρτοῦ κόμπου.

Και τὸ νά γίνουμε στρατιῶτες γιά νά περσπιοστοῦμε τὴν ὑπόστασή μας, γιά νά μὴ μᾶς διώχνουν ἀπὸ τούς τόπους μας, δὲν εἶν' ἐναντιο στό σοσιαλισμό. Νά πού και ὁ Blatchford, ὁ Ἑγγλέζος σοσιαλιστής, βλέποντας τὸν κίνηνο τοῦ Παγγερμανισμοῦ συμβουλεύει προσοχή κ' ἐτοιμασία στοὺς Ἑγγλέζους. «Τὸ ζήτημα τῆς ἐθνικῆς ζυμνας, γράφει, πρέπει νά μπῆ μπροστὰ ἀπὸ κάθε ἄλλο ζήτημα στή χώρα σήμερα.» Τὸ ἴδιο λέμε κ' ἐμεῖς. Ἐτοιμασία σοβαρὴ στρατοῦ μαζὶ μ' ἀγροτικὴ κ' ἐργατικὴ πολιτικὴ και μέ τὸ ἀπαράλητο βασίσιμα τῆς παιδείας στό θεμέλιο τῆς ἐθνικῆς μας γλώσσας εἶναι ἐλπίδα νά μᾶς βάλουν στή σειρά πού πρέπει νά στεκούμαστε. Δουλειὰ λοιπόν.

19.12.909.

ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΔΒΡΟΣ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗΝ ΟΞΩΙΟΥΡΤΑ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Καλλιτεχνικὴ ἔκδοσις τοῦ «Σεράπιου» τῆς Ἀλεξάνδρειας, μέ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέα. Πουλιέται στό γραφεῖο τοῦ «Σεράπιου» (Revue «Serapion». Alexandrie — Egypte) φρ. 5. Γιά τούς συντρομητάδες τοῦ «Σεράπιου» και τοῦ «Νουμᾶ» φρ. 3.

ΤΑ ΣΑΒΑΤΟΒΡΑΔΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Ἐνας ἀπὸ τούς παλιὸς συνεργάτες τοῦ «Νουμᾶ» κ' ἐγώ, ξαναθυμήθηκα τὸ περασμένο Σαβᾶτο τὰ περιφρημα και ἱστορικὰ φιλικὰ Σαβᾶτοβραδα τοῦ «Νουμᾶ», πού γινόντουσαν κεί πάνω τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἔκδοσῆς του, στό γραφεῖο τῆς οδοῦ Οἰκονόμου, και πού φέτος θέλησε νὰν τὰ ξαναζωντανέψει ὁ κ. Ταγκόπουλος.

Λίγοι φίλοι ἀπὸ τούς παλιούς, πού τούς ἔβλεπα κάθε Σαβᾶτοβραδο ταχτικά στό γραφεῖο τῆς οδοῦ Οἰκονόμου (οἱ κ. Παλαμᾶς, Ν. Ποριώτης, Παντελῆς Χόρν, Ρήγας Γκόλφης, Σπύρος Ἀναστασιούδης, Μοκρῆς κίλ.) μὰ πολλοί, παραπολιτοῖ, καινούριοι φίλοι, και μάλιστα φοιτητές ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας και τὸ ἔξωτερικό, παιδιὰ τῆς μελέτης και τῆς λεύτερης ψυχῆς, μαζωχτήκαμε στό γραφεῖο τοῦ «Νουμᾶ» τὸ περασμένο Σαβᾶτο στίς 6 κ' ἀκούσαμε τὸ καινούριο κοινωνικό δράμα τοῦ Ταγκόπουλου, «Τὸ μαῖτρο χέρι», και συζητήσαμε και γελάσαμε και περάσαμε δυὸ ὄρες ἀλησμόνητες.

Γινῆκατε λοιπόν—ὡς τὸ ποῦμε κ' ἔτσι—τὰ ἐγκαίρια. Τώρα πιά ταχτικά, κάθε Σαβᾶτοβραδο στίς ἔξη, θά μᾶς μαζώνει ὄλους μας ἡ ἀρχόντισσα ἡ Ἰδέα στό γραφεῖο τῆς οδοῦ Ζήρωνα, ὅπου θά περνάμε μιὰ δυὸ ὄρες διαλεχτές και πάντα κίτι θάχουμε νά κούσουμε, ὄσοι δὲ θάχουμε κίτι νά ποῦμε—γιατί κ' ὁ τραγός μας Παλαμᾶς θά μᾶς ἀπαγγεῖλει κομᾶτια ἀπὸ τὴ «Φλόγερ» τοῦ Βασιλιᾶ κ' ὁ Ρήγας Γκόλφης καινούρια τραγοῦδια του και οἱ νέοι μ' ἔδι, ἔχουν ἔτοιμο ἡ ἔδι, ἐτοιμάσουν. Μὲ τὸν καιρὸ ἐλπίζουμε κ' οἱ διαλεχτές συντροφισσες κ' ὀνόνα μας, ἡ Διλίκα Μπέπικια, ἡ Κλεορέη Δίπλα και οἱ ἄλλες, νά θελήσουν νά μᾶς ἀπαγγεῖλουν και δικὰ τους τραγοῦδια και νά ὀμορφύνουν ἔτσι περισσότερο τὰ φιλικὰ μας Σαβᾶτοβραδα.

ΕΝΑΣ ΠΑΛΙΟΣ

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

5

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΧΟΥΣΕΙΝΗ

«Καλὲ ψυχές μου, τζάνουμου! Ἄς τὰ ποῦμε τώρα πού κανένας δὲν εἶναι κοντὰ μᾶς νά μᾶς ἀκούσῃ. Τί τονε θέλωμε μεῖς τὸν Παράδεισο, μ' ὄλα του τὰ πιλάφια, μ' ὄλο τὸ μέλι, μ' ὄλους τούς θησαυρούς του; Τί θά βροῦμε κεί πού δὲν τὰπολαθαίνουμε και στή γῆ; Και νά τᾶς πῶ, παιδιὰ μου, ἔχουμε κίτι πιὸ ἀκριβώτερο ἐδῶ κάτω. Στὸν Παράδεισο δὲ θά βροῦμε Γκιουρίδες νά δουλεύουν γιά τὰ μᾶς. Ἄς λέγω πῶς τέτοια τῆχη χρυσὴ ἔθνος ἄλλο στὸν κόσμο δὲν τὴν ἀξιώθηκε. Διάβασα τὰ κιοιτάπια και τὸ εἶδα κεί μέσα. Ὅπου ἦρθε ξένη φυλὴ κ' ἔβαλε ἀπὸ κάτω τῆς ἄλλῃ φυλῆ, θά πῆ πῶς ἡ φυλὴ πού ἦρθε εἶταν ἀξιώτερη, ἔμπνότερη, δυνατώτερη. Ἐξέμη, πού νά βασταχτή, νά ριζώσῃ, νά πνέξῃ τὴν ντόπια φυλὴ! Ἄργᾶ γλήγορα ἡ καταπονεῖται και χωνεύεται μαζὶ μέ τούς ντόπιους, ἡ μαζεύει τὰ καλαμπάκια τῆς και φεύγει. Ἐμεῖς ὅταν ἦρθαμε στό Βασίλειο τῆς Ρωμοισῆνης, τί ἀξιώτητα εἶχαμε! Μιὰ και μοναχὴ, πού βάλουμε τὸ αἷμα τούς μέσα στίς φλέβες μας και μᾶς ἔβωσε δύναμη και ζωὴ ἐφτάφυχους μὲ τὸν προφήτη μᾶς ἔκαμε. Κ' ἔτσι ριζώσαμε και μέ τὸ αἷμα τούς τούς

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 353.

κροτούμε. Θά μοῦ πῆτε, ξεθύμανε πιά κ' αὐτό. Ἄν ὄμως ξεθύμανε μέσ κ' μᾶς, μέσ κ' τούς ξεθύμανε ἄλλο τόσο.

Αὐτοὶ καταντήσανε, μάτια μου, νά ὀαρρῶν πῶς δὲν μποροῦν πιά νά ζήσουν δίχως ἐμᾶς, τέλειωσε! Ἐγείνε φυσικό τους νά σκῶδουν. Ὅσοι πρέφταξαν και σήκωσαν κεφάλι πρὶ νά τούς σακατέψῃ ὀλότελα ἡ σκλαδιά, αὐτοὶ καψογλύτωσαν. Καλὸ και γ' αὐτούς, μὰ γιά μᾶς ἀκόμη καλύτερο πού στήσανε κατὰ τὰ Κάτω τὰ Μέρη τὸ καινούριο Βασίλειό τους. Γιατί τώρα ὄποιος Γκιουρίδες βαρεθῆ τὴ σκλαδιά, ἀντί νά κάθεται και νά μᾶς κρυφαγκυλιώνῃ, παίρνει τὴ γαμελιά του και τραβάει στήν κκαμαρωμένη του τὴν Ἑλλάδα. Κάνει τὸ κέρι του, μᾶς ἀφίνει και μᾶς στό ραχάτι μας. Μά δὲν εἶναι δᾶ και πολλοὶ πού μᾶς φεύγουν. Πῶσοι φύγανε ἀπὸ τὸ χωριό μας; τὸ πού δυὸ τρεῖς ἔγειναν ἀδοκᾶτοι κ' ἔμειναν ἐκεῖ, ν' ἀκονίζουν τὴ γλώσσα τους. Ἐνας τους, πού ἔγεινε γιὰ τρὸς και γύρισε πίσω, μοῦ τὰ εἶπε ὄλα πῶς ἐκεῖ τὰ λόγια παίρνουν και δίνουν. Πῶς μέ τὰ λόγια κάθε μέρα ἀπὸ τὸ πρῶ ὡς τὸ βράδυ μᾶς πολεμοῦνε, μᾶς σφάζουν και μέσ κ' στήν Ἁγία Σοφία τὰ Νικητήρια τους ψάλλουν! Βάη, βάη, Ντελή Ὀροῦμ, βάη! Στὸν κόσμο ρεζίλι γέννηκα, πού δυὸ τρεῖς βράχους νά κυβερνήσουν δὲ γροικῶν και καράδια σιδερένια, λέει, κάμανε, νά μᾶς καταχτήσουν! Βάη, βάη Ντελή Ὀροῦμ, βάη!

Μὴν τούς ἀκούτε τούς Μουλλάδες πού προφτεύουν κάθε λίγο πῶς θά γκρεμιστῆ μιὰ μέρα τὸ Ὀσμάνη τὸ Κράτος. Ἐγώ σᾶς λέγω πῶς νά γκρεμιστῆ, θά πᾶρῃ μαζὶ του και τούς Ρωμοίους. Μιὰ μορφή θά μᾶς χάψουν ὄλους μας οἱ Χαχέλοι πού θά πέσουν ἀπάνω μᾶς ὅταν σήμᾶνῃ ἡ κακὴ μας ὄρα. Κι ὡς τόσο οἱ Ρωμοὶ, σὲν κάθονται και κενεντιάζουν τὸ βράδυ κοντὰ στή μαρτίχα τους, ὀνειρεύονται Φράγκους και Ρούσσους πού τοιμάζονται νά κατεβῶν και νά τούς ξαναδώσουν τὴ λευτεριά. Τέτοια ὄνειρα νά μᾶς βλέπῃς, Ρωμιέ μου, γιά νά βλέπουμε ἄσπρη μέρα και μεῖς.

Και θά βλέπῃ τέτοια ὄνειρα ὁ Ρωμιός. Ἀνοῖξτε τὰ κιοιτάπια, νά τὸ δῆτε κ' αὐτό. Πρὶν ἀκόμη νᾶρθευμε μεῖς, τὴν περίμενε τὴ Φράγκικη τὴ ροήθεια. Βλέπει, μέ τὸ νά δουλεύῃ κίτι γιά τὰ μᾶς, πόλεμο νά μάθῃ δὲν ἔχει κίτι. Ἡ κατεβῶνε λοιπόν οἱ Φράγκοι, πού πιστεύουν κ' αὐτοὶ Χριστὸ και ἡ μᾶς ἀψῶνε, ν' ἀνθρωπώψῃ ὁ τόπος του. Γεῖ σᾶς, ρωμοίπουλά μου! Μπρὲς στή γνώση σᾶς ἡ σοφία τοῦ Κορανοῦ σκοτάδι γίνεται μοναχὸ!»

Ὅμορφα τὰ εἶπε, χρυσόστομο Νουσεῖνη! Πικροῦτικες ἀλήθειες, ἡ καθεμιὰ τιλογμένη σὲ χαλδαδόπηττα. Τέτοιον χαλδᾶ σ' ἔχω χάρη νά μᾶς πουλῆς και μᾶς. Τί τὰ λᾶς τούς δικούς σου; Αὐτοὶ τὸ πού θά γελάσουν. Ἐμᾶς, ἐμᾶς λέγε τὰ και ξαναλέγε τὰ, και σοῦ τᾶζω πῶς ἡ φρενὴ ρωμαϊκὴ ψυχὴ μιὰ μέρα νά στολίσῃ μέ μαρμαρίνο σαρκὶ τὴν κολόνα τοῦ μνημοριοῦ σου.

Πού νά πικρῆς ὡς τόσο ἐδῶ, Νουσεῖνη μου, μέ τέτοια ταξίματα! Εἶσαι καλὸς πατριώτης ἐδῶ, εἶσαι και διπλωμάτης. Τώρα πού δὲν κῶδει πιά τὸ μαχαίρι σου, πού σκούριασε ἡ πιστόλα σου, βρίζεις καιρὸ νά συλλογιστῆς και κεί πού χτυπάει τὸ χαλδᾶ σου, ὁ νοῦς σου κατεβάζει ἀλήθειες πού ὁ πῶ ξακουσμένος Σοφτᾶς τῆς Ρωμοισῆνης δὲν τίς ὀνειρεύεται! Ἄφερῃ, ἄφερῃ! Τί θά εἶταν ἡ Ρωμοισῆνη ἀνίσως κ' εἶχαμε και μεῖς μερικὸς χαλδατζῆδες! Ἐμεῖς μήτε χαλδατζῆδες δὲν ἔχουμε!

Περνάει ἡ ὄρα ὡς τόσο. Ἄς ξεκινήσουμε παρακάτω. Μπορούσαμε νά περάσουμε ὄρας κ' ὄρες ἀνάμεσά τους. Μπορούσαμε νά πᾶμε κατὰ τὸ Τζαμί και νά τούς βλέπουμε νά πλένουνται, νά πλένουνται μπροστὰ στίς ἀρχιδιασμένες ρουσοῦλες. νά τρίβουν τὰ ματωμένα τους χέρια, νά ξαναπλύνονται και νά τὰ ξανατρίβουν και πάλι νά μὴ γράνουν οἱ καταραμένοι λεκέδες! Μπορούσαμε και στήν προσευχὴ τους νά πᾶμε, νά δοῦμε τί λογῆς Θεός εἶναι πού τούς ἀκούει και δὲν τούς πλᾶκῶνει μέ μύριους σεισμούς. Μά φίλε μου, δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ δουλειὰ μας. Μὲ τὴν ἀδειὰ σου λοιπόν, τὴν ἀφίνουμε τὴν Καταμεσινὴ τὴν Ἀσία και περνοῦμε κατὰ τὰ δικὰ